

PRACA W WIELKIEJ BRYTANII

SPIS TRESCI

Spis tresci	1
Wstep	2
Praca w Wielkiej Brytanii	3
Poszukiwanie pracy	5
Zagadnienia dot. zatrudnienia	8
Zakwaterowanie	9
Zdrowie	10
Ubezpieczenie społeczne	11
Podatki	12
Zalacznik A: Informacje ogólne	14
Zalacznik B: Co należy sprawdzić przed podjęciem pracy	15
Zalacznik C: Porównanie kwalifikacji zawodowych	16

WSTEP

Rząd brytyjski zdecydował się na otwarcie granic dla osób, które chcą przyjechać i pracować w Wielkiej Brytanii.

Pracownicy z ośmiu państw przystępujących (A8) – Republika Czeska, Estonia, Węgry, Łotwa, Litwa, Polska, Słowacja i Słowenia, będą mieli dostęp do brytyjskiego rynku pracy poprzez **system rejestracji pracowników**. Wierzymy, że przyczyni się to do rozwoju ekonomicznego Wielkiej Brytanii, rozszerzy zakres kwalifikacji pracowników w całej Wielkiej Brytanii.

Poprzez otwarcie naszego rynku pracy dla zarejestrowanych pracowników z krajów A8, Wielka Brytania, w przeciwieństwie do innych krajów członkowskich UE, gwarantuje, że osoby, które przyjadą do pracy będą pracować legalnie i będą chronieni przez prawo pracy Wielkiej Brytanii.

Obywatele krajów A8, którzy przebywają w Wielkiej Brytanii, a nie mogą znaleźć pracy, lub którzy nie będą pracować, nie będą mieli dostępu do świadczeń takich jak: Income Support (zasilek dla osób o niskich dochodach), Job Seeker Allowance (zasilek dla osób o niskich dochodach aktywnie poszukujących pracy), State Pension Credit (wsparcie kredytowe dla osób z niską emeryturą państwową), Housing Benefit (zasilek mieszkaniowy) i Council Tax Benefit (zasilek na podatek lokalny). Ograniczone zostaną również świadczenia na dzieci.

Pracownicy rozważający możliwość przyjazdu do Wielkiej Brytanii powinni brać pod uwagę koszty zamieszkania, które są znacznie wyższe w Wielkiej Brytanii niż w Polsce. Na przykład, przeciętny koszt wynajęcia dwupokojowego mieszkania w Manchesterze wynosi 450 funtów na miesiąc, w Edynburgu 600 funtów na miesiąc a w Londynie 800 funtów na miesiąc.

Pozwolenie gwarantujące swobodny przepływ pracowników może zostać wycofane w każdym momencie, jeśli okaże się, że pozwolenie to jest nadużywane, lub ma negatywny wpływ na rynek pracy w jakimkolwiek regionie lub sektorze. Jednakże żadne działanie z mocą wsteczną nie będzie podejmowane przeciw zarejestrowanym pracownikom, kiedy zostanie wycofane pozwolenie.

Informacja zawarta w tym tekście jest poprawna i zgodna z naszą wiedzą. Jobcentre Plus nie odpowiada za żadne błędy ani zmiany względem szczegółów tu zawartych.

**Jobcentre Plus
Employer International Unit
Moorfoot (Level 10)
Sheffield
S1 4PQ UK**

PRACA W WIELKIEJ BRYTANII

Aby pracować w Wielkiej Brytanii należy posiadać paszport Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego, lub dowód tożsamości kraju członkowskiego Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego lub Szwajcarii.

Z dniem 1 maja 2004 obywatele polscy lub obywatele innych krajów przystępujących do Unii Europejskiej (oprócz Cypru i Malty) chcący podjąć pracę w Wielkiej Brytanii, będą musieli zarejestrować się w Home Office (biuro zajmujące się migracją zarobkową).

Rejestracja potwierdza, że osoba została formalnie przyjęta w obszar brytyjskiego rynku pracy oraz że osoba ta ma wkład w gospodarkę Wielkiej Brytanii.

Jeśli pracowałeś już legalnie w Wielkiej Brytanii bez przerw przez 12 miesięcy, uzyskasz pełne prawo swobodnego przemieszczania się oraz otrzymasz pozwolenie na pobyt potwierdzające twój status w Europejskim Obszarze Gospodarczym.

Te uzgodnienia nie dotyczą obywateli Cypru i Malty. Żadne z krajów członkowskich Unii Europejskiej nie ogranicza prawa swobodnego przemieszczania się pracownikom Cypru i Malty. Cypr i Malta są członkami Commonwealth i jeśli jesteś obywatelem któregoś z tych krajów, możesz ubiegać się o pozwolenie pobytu.

Wnioski (EEC 1) i dalsze informacje dostępne są w:

Wydział Wydawania Formularzy – 0870 241 0645 (jeśli jesteś osobą niesłyszącą lub masz problemy ze słuchem, dostępny jest darmowy telefon tekstowy – 0800 3898289), lub do pobrania na stronie internetowej: www.ind.homeoffice.gov.uk

Schemat rejestracji nowych pracowników:

Jeśli jesteś obywatelem jednego z osmiu nowych państw członkowskich Unii Europejskiej, w tym Polski, musisz zarejestrować się w Home Office, jeśli:

- Rozpoczynasz pracę 1-go maja 2004, lub później
- Pracowałeś w Wielkiej Brytanii przed 1-szym maja 2004 bez pozwolenia
- Pracujesz na czas określony
- Jesteś studentem, który również pracuje.

Nie musisz się rejestrować, jeśli:

- Pracujesz na zasadzie samozatrudnienia
- Legalnie pracowałeś w Wielkiej Brytanii przez okres 12 miesięcy lub więcej w obecnej pracy do 1-go maja 2004
- Pracowałeś legalnie w Wielkiej Brytanii i pozostajesz w tej samej pracy po 1-szym maja 2004
- Dostałeś urlop, aby wjechać do Wielkiej Brytanii jako uczestnik programu Seasonal Agricultural Workers Scheme (pracownik sezonowy) przed 1-szym maja 2004
- Jesteś usługodawcą w Wielkiej Brytanii w imieniu pracodawcy z innego kraju
- Jesteś również obywatelem Wielkiej Brytanii, innego kraju Europejskiego Obszaru Gospodarczego lub Szwajcarii
- Jesteś członkiem rodziny (malzonek, dziecko poniżej 21 roku życia) obywatela państwa z Europejskiego Obszaru Gospodarczego lub Szwajcarii, który pracuje w Wielkiej Brytanii

- Jesteś członkiem rodziny obywatela Szwajcarii lub kraju Europejskiego Obszaru Gospodarczego, który jest studentem, na emeryturze lub na własnym utrzymaniu

Jeśli jesteś wykluczony z rejestracji oznacza to automatycznie, że masz prawo swobodnego przemieszczania się i możesz otrzymać prawo pobytu potwierdzające twój status w Europejskim Obszarze Gospodarczym.

Musisz zgłosić się do rejestracji **jak tylko rozpocznieś nową pracę, ale nie przed 1 maja 2004.**

Jak się ubiegać?

Należy wypełnić formularz, a w nim: twoje imię i nazwisko, adres zamieszkania, datę urodzenia oraz szczegóły dotyczące zatrudnienia.

Formularze dostępne są w centrum dystrybucji, tel: **08705 210 224**, lub w Wydziale Wydawania Formularzy, tel: **0870 241 0645**. (jeśli jesteś osobą niesłyszącą lub masz problemy ze słuchem, dostępny jest darmowy telefon tekstowy – 0800 3898289), lub do pobrania na stronie internetowej: www.ind.homeoffice.gov.uk

Wypełniony formularz powinien zostać wysłany pocztą do:

Worker Registration Team

Home Office
Walsall Road
Cannock
WS11 0WS

Formularz musi być wysłany wraz z:

- Kopia kontraktu zatrudnienia lub listem od pracodawcy potwierdzającym twoje zatrudnienie
- 2 zdjęciami
- Paszportem lub dokumentem tożsamości
- Oplata 50 funtów (szczegóły będą dostępne na stronie internetowej przed 1 maja 2004)

Jeśli formularz zostanie rozpatrzony pozytywnie, zostaną odesłane do Ciebie:

Karta rejestracyjna, w której będzie twoje imię i nazwisko, data urodzenia, narodowość i numer referencyjny. Karta rejestracyjna jest ważna tak długo, jak długo pozostajesz zarejestrowany

Zaswiadczenie rejestracyjne, w formie listu. Zaswiadczenie takie pozwala ci pracować u pracodawcy wpisanego do twojego formularza. Kopia tego zaswiadczenia zostanie przesłana do pracodawcy. Zaswiadczenie traci ważność z dniem, kiedy przestaniesz pracować dla tego pracodawcy.

Twój paszport lub dowód tożsamości

Kartę rejestracyjną i zaswiadczenie powinien przechowywać w bezpiecznym miejscu.

W przypadku, kiedy twoja aplikacja zostanie odrzucona, co jest mało prawdopodobne, otrzymasz list odmowny oraz twój paszport lub dowód tożsamości. Zostaną ci również zwrócone pieniądze. Kopia listu odmownego zostanie również przesłana do pracodawcy.

Zmiana pracy

Jesli zmieniasz prace bedziesz musial odnowic swoja rejestracje w Worker Registration Scheme (Rejestracja Pracownikow) wypelniajac odpowiedni formularz.

W karte rejestracyjna wpisac nalezy numer referencyjny i szczegoly dotyczace pracodawcy.

Otrzymasz nastepnie nowe zaswiadczenie odpowiednie dla nowego pracodawcy. Kopia tego zaswiadczenia zostanie przeslana do nowego pracodawcy. Powinienes zatrzymac nowe zaswiadczenie, jak rowniez poprzednie, a takze karte rejestracyjna. **Placisz tylko za pierwszym razem, kiedy wystepujesz do Worker Registration Scheme, ale musisz ubiegac sie o nowe zaswiadczenie za kazdym razem kiedy zmieniasz prace.**

Dalsze informacje uzyskasz na stronie internetowej Home Office: www.workinginheuk.gov.uk lub pod numerem telefonu: 00 44 (0) 114 259 4074

Jesli stracisz prace

Jesli stracisz prace, nie bedziesz juz zarejestrowanym pracownikiem i nie bedziesz miec prawa do zasilkow, chyba ze pracowales legalnie w Wielkiej Brytanii 12 miesiecy bez przerw. (Przerwy, w sumie 30-to dniowe, nie beda mialy wplywu na swiadczenia).

Samozatrudnienie

Jesli jestes obywatelem kraju A8, który pracuje na warunkach samozatrudnienia, bedziesz mial prawo do zasilku mieszkaniowego (Housing Benefit) oraz do zasilku na podatek lokalny (Council Tax Benefit).

Jesli jednak przestaniesz pracowac na warunkach samozatrudnienia (z innych przyczyn niz choroba lub wpadek), i nie jestes w stanie siebie utrzymac, stracisz prawo pobytu na terenie Wielkiej Brytanii i zostaniesz pozbawiony prawa do zasilkow.

POSZUKIWANIE PRACY

Obywatele Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz obywatele Szwajcarii maja prawo do pracy i zycia w Wielkiej Brytanii bez koniecznosci ubiegania sie o pozwolenie. Od 1 maja 2004 roku, obywatele panstw A8 pracujacy w Wielkiej Brytanii beda mieli te same prawa co obywatele brytyjscy w zakresie dostepu do pracy, wynagrodzen i warunkow zatrudnienia. Pracownicy z krajow A8 beda musieli sie zarejestrowac bezposrednio po podjeciu pracy w Wielkiej Brytanii. Rodziny oraz osoby pozostajace na utrzymaniu poszukujacych pracy beda upowaznione do dolaczenia do nich oraz beda posiadaly podobne przy zalozeniu, ze beda na wlasnym utrzymaniu i nie beda stanowily obciazenia dla panstwa. Nalezy zauwazyc, ze powyzsze zasady nie odnosza sie do Wyspy Man oraz Wysp Normandzkich, gdzie obowiazuja lokalne prawa i pozwolenie na prace jest konieczne.

Wiecej informacji na temat podejmowania pracy w Wielkiej Brytanii mozna uzyskac w Ambasadzie Wielkiej Brytanii w Polsce.

EURES (European Employment Service)

Urzedy pracy w Polsce beda posiadaly informacje na temat miejsc pracy w Wielkiej Brytanii, dostarczonych przez siec EURES. EURES jest partnerstwem wszystkich sluzb zatrudnienia w Europejskim Obszarze Gospodarczym, które ma na celu wsparcie swobodnego przeplywu pracownikow. W systemie EURES umieszczane sa oferty pracy oraz aktualizowane

informacje na temat warunków życia i pracy w każdym z krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

W krajach Europejskiego Obszaru Gospodarczego pracuje ponad 600 specjalnie wyszkolonych doradców.. Ich rola polega na promowaniu mobilności zawodowej w obrębie Europy. Nazywani są EURES doradcami i są wyspecjalizowani w zagadnieniach związanych z zatrudnieniem wewnątrz krajów Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Z EURES doradcami można się skontaktować poprzez urząd pracy lub poprzez stronę internetową podaną poniżej.

Adres strony internetowej EURES: www.eures-jobs.com

Obywatele Europejskiego Obszaru Gospodarczego poszukujący zatrudnienia mogą umieścić swoje CV na stronie internetowej. Zarejestrowani pracodawcy używają tej usługi do poszukiwania odpowiednich kandydatów na wolne miejsca pracy i są dzięki temu w stanie skontaktować się z kandydatem bezpośrednio.

Jobcentre Plus

Obywatele Europejskiego Obszaru Gospodarczego mają swobodny dostęp do usług brytyjskich publicznych służb zatrudnienia Jobcentre Plus. Jobcentre Plus posiada sieć urzędów rozsianych po Wielkiej Brytanii, w których personel służy pomocą w znalezieniu pracy na poziomie lokalnym, krajowym lub międzynarodowym. Będąc w Wielkiej Brytanii należy wyszukać numer telefoniczny Jobcentre Plus lub Jobcentre. Można również zadzwonić na specjalną linię Jobseeker Direct on Tel:

0845 606 0234. Wolne miejsca pracy ogłaszane poprzez Jobcentre Plus są również dostępne na stronie internetowej:

www.jobcentreplus.gov.uk

UK Employment Agencies (agencje zatrudnienia w Wielkiej Brytanii)

W Wielkiej Brytanii nie wolno pobierać opłat od poszukujących pracy za znalezienie pracy. Jednakże są przypadki, kiedy agencje pobierają opłaty za szkolenie, koszty administracyjne lub badania lekarskie. Zwykle powyższe opłaty powinny być uiszczane przez pracodawcę będącego klientem agencji. W przypadku wątpliwości należy skontaktować się z lokalnym urzędem pracy.

Agencje rekrutacyjne stanowią istotne źródło ofert pracy w Wielkiej Brytanii w większości miast. Agencji tych należy szukać pod hasłem Employment Agencies lub Personnel Consultants w książkach telefonicznych lub wyszukiwarkach Yellow Pages.

Niektóre agencje zatrudnienia są zarejestrowane w Recruitment & Employment Confederation (REC), – czyli Konfederacji Rekrutacji i Zatrudnienia. REC jest stowarzyszeniem agencji rekrutacyjnych i może służyć pomocą w doborze odpowiedniej agencji. Można zwrócić się do REC i przedstawić poszukiwaną zatrudnienia, a oni powinni przedstawić odpowiednią listę agencji posiadających licencje Departamentu Pracy i Emerytur.

Mozna sie z nimi skontaktowac pod adresem:

REC 36 – 38 Mortimer Street
London
W1N 7RB
Tel: 0800 320588
Website: www.rec.uk.com

Prasa w Wielkiej Brytanii

Główne dzienne gazety stanowią dobre źródło ofert pracy. Następujące gazety posiadają strony internetowe:

- The Guardian recruitment.guardian.co.uk
www.jobsunlimited.co.uk
- The Independent www.independent.co.uk
- The Times www.the-times.co.uk/
- The Daily Telegraph www.appointments-plus.co.uk

Zawodowe czasopisma i gazety dostępne w Wielkiej Brytanii mogą być również użytecznym źródłem wolnych miejsc pracy, zwłaszcza, gdy są znane na świecie. „Benns Media”, czyli lista brytyjskich czasopism handlowych jest dostępna w publicznych bibliotekach.

Związki i stowarzyszenia zawodowe

Jeśli należysz do stowarzyszenia bądź związku zawodowego, postaraj się poprzez nich skontaktować z ich brytyjskim odpowiednikiem. Spytaj się w lokalnej bibliotece o książkę „Trade Associations and Professional Bodies of the UK”.

Izby handlowe

Izby handlowe w Wielkiej Brytanii są użytecznym źródłem informacji na temat firm. Więcej informacji udziela Brytyjska Izba Handlowa:

The British Chambers of Commerce London Office
1 st Floor
65 Petty France
St James Park
London, SW1H 9EU
Tel: 0207 654 5800
Fax: 0207 654 5819
Website: www.chamberonline.co.uk
Email: info@britishchambers.org.uk

Prace sezonowe

Ten rodzaj pracy jest z reguły dostępny podczas miesięcy letnich i zwykle występuje w miejscach tj. hotele, fabryki, farmy, ośrodki wypoczynkowe.

Informacje na temat prac sezonowych i stałych można uzyskać z książek poruszających temat pracy za granicą. Są one dostępne w wielu księgarniach i bibliotekach; niektóre podaliśmy w dziale „Polecane lektury”.

ZAGADNIENIA DOT. ZATRUDNIENIA

Każdy kraj posiada swój własny system ochrony praw pracowniczych. Warunki zatrudnienia stanowią kwestie do uzgodnienia pomiędzy pracodawcą a Tobą. Znajdziesz poradnik na temat swoich praw w dziale Employment Relations na stronie internetowej Departamentu Handlu i Przemysłu: <http://www.dti.gov.uk/er/index.htm>

Umowy o pracę

Jest pożądaną, jeśli jest to możliwe, aby podpisać umowę o pracę przed przyjazdem do Wielkiej Brytanii. Jeśli oferują ci umowę, sprawdź dokładnie warunki pracy. Upewnij się, że rozumiesz dokładnie, co podpisujesz. Pracodawca będzie w stanie dostarczyć ci kopie w języku angielskim, więc może będziesz musiał ją przetłumaczyć. Sprawdź sposób i warunki zapłaty. Spytaj również o koszty przejazdu i zakwaterowania oraz czy otrzymasz pomoc finansową od pracodawcy i na jakich warunkach. Prawdopodobnie wynagrodzenie będziesz miał wypłacane przelewem na konto bankowe, więc przygotuj wcześniej odpowiednie dokumenty konieczne do otwarcia rachunku.- Może Twój bank będzie ci w stanie pomóc. Więcej informacji na temat swoich praw uzyskasz na stronie:

<http://www.dti.gov.uk/er/pay/contracts-pl810.htm>

Warunki pracy

The Working Time Regulations (Regulacje dot. czasu pracy) z 1998 roku ustalone zgodnie z dyrektywą Komisji Europejskiej dotyczącej czasu pracy obejmują prawa pracownika i obowiązki pracodawcy odnośnie norm czasu pracy – maksymalny czas pracy, urlopy, zwolnienia lekarskie itp. Generalnie większość pracodawców oczekuje 37.5 godzinnego czasu pracy a zapewniają 4 tygodnie urlopu płatnego, choć mogą zdarzyć się odstępstwa od tej normy.

Aby uzyskać broszurę na ten temat zadzwoń pod numer: 0044 (0) 845 6000 925 lub odwiedź stronę internetową: www.dti.gov.uk/er/work_time_regs/wtr0.htm

Aby uzyskać dalsze informacje lub pomoc, skontaktuj się z Advisory, Conciliation and Arbitration Service (ACAS), (numer telefonu znajdziesz w książce telefonicznej lub na stronie: www.acas.org.uk) lub z Departamentem Handlu i Przemysłu (Department of Trade and Industry-DTI) pod numerem 00 44 (0) 20 7 215 5000

Zapłata i najniższe krajowe wynagrodzenie

Najniższe krajowe wynagrodzenie zostało wprowadzone 1 kwietnia 1999 roku. Pracownicy pomiędzy 18-21 rokiem życia są upoważnieni do otrzymania minimalnego wynagrodzenia 3.80 funtów na godzinę. Pracownicy powyżej 22 roku życia mogą otrzymać 4.50 funtów na godzinę. Te stawki mogą ulec zmianie tylko z powodu opłat za zakwaterowanie lub kosztów szkoleń. Od 1 września 2004 roku stawki te wzrosną do 4.10 funtów na godzinę dla pracowników w wieku od 18 do 21 lat i 4.85 funtów na godzinę dla osób powyżej 22 roku życia.

Więcej informacji można uzyskać dzwoniąc na specjalną linię telefoniczną DTI National Minimum Wage 00 44 (0) 845 6000 678. Informacje te są ponadto dostępne na stronie: www.dti.gov.uk/er/nmw/index.htm

Zgodnie z prawem zasiłki chorobowe wypłacane są po 4 dniu choroby, chociaż niektóre firmy wydłużają ten okres zgodnie z własnymi schematami wypłat zasiłków chorobowych dla pracowników.

Nie ma prawnych wymogów uznania przez pracodawcę związku zawodowego zarówno jako partnera do negocjacji lub jako reprezentanta pracowników, jednakże związki zawodowe istnieją i występują w imieniu załogi w wielu przedsiębiorstwach. Nie ma wymogów prawnych dla istnienia rad pracowniczych i niewiele ich istnieje.

Wypowiedzenie i wygaszenie umowy o pracę

The Advisory, Conciliation and Arbitration Service (ACAS) ma na celu „poprawę działalności i efektywności organizacji poprzez dostarczanie niezależnych usług mających na celu zapobieganie i rozwiązywanie konfliktów, budowanie harmonijnych związków w miejscu pracy”.

W przypadku pojawienia się konfliktów w miejscu pracy, ACAS może służyć pomocą poprzez oferowanie rokowań pojednawczych. Rokowania są dowolne i mają na celu zachęcenie obu stron konfliktu do osiągnięcia zgody. ACAS rokuje w zakresie zwolnień pracowniczych, równego wynagradzania, dyskryminacji rasowej i płciowej.

Z ACAS można się skontaktować telefonicznie (numer dostępny w książce telefonicznej w dziale „Information Services”). Więcej informacji dostępnych na stronie: www.dti.gov.uk/er/individual/fair-pl714.htm

Równe możliwości

Na podstawie ustawy Race Relations Act z 1976 roku, dyskryminacja rasowa jest niezgodna z prawem we wszystkich obszarach życia tj. zatrudnienie, edukacja itp. Nad właściwym przestrzeganiem prawa w tym zakresie czuwa Komisja ds. Równości Rasowej.

Dyskryminacja płciowa jest również zabroniona w świetle ustaw Sex Discrimination Acts z 1975 i 1976 roku. Ustawy te regulują zagadnienia związane z zatrudnieniem, edukacją, szkoleniami itp. Kobiety w Wielkiej Brytanii są upoważnione do równego wynagrodzenia w przypadku wykonywania tej samej pracy co mężczyźni. Nad właściwym przestrzeganiem prawa w tym zakresie czuwa Komisja ds. Równych Możliwości.

ZAKWATEROWANIE

Wynajęcie mieszkania

Poszukując mieszkania możesz skorzystać z gazet, gdzie często zamieszczane są ogłoszenia, jak również skorzystać z pomocy agencji nieruchomości, które zajmują się wynajmowaniem mieszkań. Często sklepowe okna są miejscem zamieszczania takich ogłoszeń. Można wynająć również umeblowane jak i nieumeblowane domy bezpośrednio od właściciela jak i przez agencje. Hotele i pensjonaty zapewniają raczej mieszkanie na krótki okres czasu. Jeśli będziesz szukał mieszkania przez agencje musisz przygotować się na dodatkową opłatę.

Nowe zasady wynajmu lokali reguluje Housing Act z 1988 roku. Nowe zasady można podzielić na dwie grupy: wynajem na czas długi oraz wynajem na czas określony przynajmniej 6-ciu miesięcy. Najemcy w Wielkiej Brytanii są chronieni prawem. Wynajmujący nie może wypowiedzieć mieszkania bez nakazu sądowego. Niepokojenie najemcy w celu opuszczenia mieszkania jest również nielegalne. Powinno się zgłosić każdy przypadek niepokojenia lub nielegalnej eksmisji władzom lokalnym, które mają prawo interweniować. Niektóre lokale są wynajmowane przez stowarzyszenia non-profit. Są one subsydiowane, co umożliwia im utrzymanie czynszów na rozsądnym poziomie. Oferują one również lokale do wspólnego wynajmowania co umożliwia dzielnie czynszu na kilka osób.

Porównanie opłat za wynajęcie mieszkania

Miasto	Typ mieszkania	Koszt wynajęcia na miesiąc (w funtach)
Londyn	1 pokój	£600
Edynburg	1 pokój	£400
Manchester/Birmingham	1 pokój	£350
Londyn	2 pokoje	£800
Edynburg	2 pokoje	£600
Manchester/Birmingham	2 pokoje	£450
Londyn	3 pokoje	£1100
Edynburg	3 pokoje	£800
Manchester/Birmingham	3 pokoje	£650
Londyn	Kawalerka	£500
Edynburg	Kawalerka	£300
Manchester/Birmingham	Kawalerka	£250

Ceny różnią się w zależności od wielkości i standardu mieszkania, a także od regionu. Najwyższe opłaty są w Londynie i w South East (w Londynie opłaty są wyższe o około 50% w porównaniu do reszty kraju). Mieszkańcy Londynu płacą również około 387 funtów tygodniowo na podatek miejski oraz na dojazdy do pracy.

W przypadku krótkiego pobytu można zamieszkać w takich miejscach jak schroniska młodzieżowe, schroniska YMCA/YWCA, miejsca Bed and Breakfast, hotele. Lokalne biura turystyczne mogą udzielić dokładnych informacji na temat noclegów, a większość z tych biur może dokonać dla Ciebie rezerwacji.

Kupowanie mieszkania

Jeśli chcesz kupić dom lub mieszkanie informacje na ten temat możesz uzyskać w lokalnych agencjach nieruchomości (lub u radców prawnych w Szkocji), lub z ogłoszeń w gazetach.

Możesz również otrzymać pożyczkę hipoteczną, aby spłacić mieszkanie lub dom. Jednak będziesz musiał wpłacić część sumy, a maksymalna pożyczka wynosić może trzykrotność twojej rocznej pensji brutto, do spłacenia w ciągu 25 lat.

ZDROWIE

Obustronne porozumienie pomiędzy państwami członkowskimi pozwala Ci uzyskać darmową pomoc lekarską w Wielkiej Brytanii. Jeśli przyjeżdżasz do Wielkiej Brytanii na krótko w poszukiwaniu pracy, powinieneś pobrać w Polsce przed wyjazdem formularz E119. Jeśli przyjeżdżasz do Wielkiej Brytanii pracować jako Au Pair, powinieneś pobrać w Polsce przed wyjazdem formularz E111. Jeśli jesteś pracownikiem, którego pracodawca wysyła do pracy

za granicą, pracodawca powinien wypełnić dla Ciebie formularz E128. Szczegóły zobacz w dziale Living & Working na stronie EURES: www.eures-jobs.com

Lekarze i dentyści

Powinieneś zgłosić się do swojego lokalnego centrum zdrowia (local health centre) w celu zarejestrowania w Narodowej Służbie Zdrowia (National Health Service). Pamiętaj, że niektórzy lekarze z NHS mają prywatne praktyki, więc upewnij się, że jesteś traktowany jako pacjent NHS, jeśli nie chcesz zapłacić za wizytę.

Bedziesz również musiał zarejestrować się u dentysty. Większość dentyków ma prywatne gabinety gdzie należy zapłacić za wizytę.

Recepty

W Wielkiej Brytanii płacisz za przepisane leki, usługi dentyckie, okulistyczne oraz okulary. Jednak, jeśli masz niski dochód lub, jeśli otrzymujesz inne zasiłki krajowe możesz starać się o pomoc w zapłaceniu za powyższe usługi. Po dokładniejsze informacje skontaktuj się z lokalnym biurem Jobcentre Plus lub z biurem ds. ubezpieczeń społecznych.

Dalsze informacje

W celu uzyskania dalszych informacji dotyczących służby zdrowia i Twoich praw w Wielkiej Brytanii skontaktuj się z:

Department of Health
Primary Care Branch
Room 7E04
Quarry House
Quarry Hill, Leeds
LS2 7UE
Tel: 0113 254 5834

UBEZPIECZENIE SPOŁECZNE

Jeśli nie mieszkasz i nie pracujesz w Wielkiej Brytanii, nie płacisz ubezpieczenia narodowego w związku z tym nie będziesz miał prawa do zasiłków z tym związanych. Pracownicy krajów A8 będą mieć tylko prawo do zasiłków związanych z pobieraniem wynagrodzenia w momencie rozpoczęcia pracy na pełny etat przez okres 12 miesięcy.

Poszukujący pracy i nieaktywni zawodowo – włączając w to samotnych rodziców, pobierających emerytury oraz studentów – z krajów A8 będą generalnie wykluczeni z prawa do zasiłków związanych z pobieraniem wynagrodzenia. Przebywanie na terenie Wielkiej Brytanii uzależnione jest od posiadania wystarczających środków, aby nie byli oni niepotrzebnym obciążeniem dla systemu zasiłków w Wielkiej Brytanii.

Dalsze informacje dostępne są w Departamencie Pracy i Plac (Department for Work and Pension) na stronie: www.dwp.gov.uk/international/

Transfer zasiłków dla bezrobotnych

Jeśli masz prawo do zasiłku dla bezrobotnych i pobierałeś ten zasiłek przynajmniej przez 4 tygodnie w swoim kraju, możesz kontynuować jego pobieranie do 3 miesięcy w okresie, kiedy będziesz poszukiwać pracy w Wielkiej Brytanii. Zasiłek będzie przysługiwać w

wysokosci **polskiego zasilku**. Aby uzyskac ten zasilek, przed wyjazdem z Polski musisz otrzymac formularz E303. Ten formularz zapewni ci zasilek dla bezrobotnych w Wielkiej Brytanii i powinien zostac dostarczony do najblizszego Jobcentre/Jobcentre Plus. W celu uzyskania dalszych informacji skontaktuj sie z Urzedem Pracy w swoim kraju.

Emerytury

Zgodnie z ustaleniami EEA jesli pracujesz w wiecej niz dwóch krajach EEA, mozesz polaczyc emerytury wypracowane w tych krajach w jedna.

PODATKI

Brytyjski system podatkowy naklada różne rodzaje podatków na wszystkich placacych podatki w Wielkiej Brytanii oraz na rezydentów z zagranicy. Kazdy, kto przebywa w Wielkiej Brytanii dluzej niz 6 miesiecy w jakimkolwiek roku podatkowym jest zobowiazany do placenia podatku, jednak podatek moze byc również nalozony w innych okolicznosciach.

Przed przyjazdem do Wielkiej Brytanii zasięgnij dalszych informacji w swoim urzedzie podatkowym.

W Wielkiej Brytanii powinienes skontaktowac sie z najblizszym Inland Revenue Office (urząd skarbowy) w celu uzyskania informacji i porady. Adres i numer telefonu najblizszego biura znajdziesz np. w **Yellow Pages** (ksiązka telefoniczna).

Centrum informacyjne dla osób nie bedacych rezydentami

Jest to pierwszy punkt kontaktowy dla osób nie bedacych rezydentami Wielkiej Brytanii, ale majacych dochód ze źródła w Wielkiej Brytanii lub placacych ubezpieczenie, lub w obydwu tych przypadkach.

Odpowiedzi na pytania dotyczace **Income Tax/Capital Gains Tax** (podatek dochodowy) dla osób, które zyja lub zamierzaja zyc zagranica, udzielane sa przez telefon w godzinach (czas lokalny Wielkiej Brytanii), od poniedzialku do piatku, w godzinach 7.30-17.00:

Z Wielkiej Brytanii:

Telefon: **0845 070 0040**

Fax: **0151 472 6067**

Spoza Wielkiej Brytanii wykrec numer kierunkowy i:

Telefon: **+44 151 210 2222**

Fax: **+44 151 472 6067**

Odpowiedzi na pytania dotyczace **Natinal Insurance Contributions** (ubezpieczenie) udzielane sa przez telefon w godzinach (czas lokalny Wielkiej Brytanii), od poniedzialku do piatku, w godzinach 8.00-17.00

Z Wielkiej Brytanii:

Telefon: **0845 9 154811**

Fax: **0845 9 157800**

Spoza Wielkiej Brytanii wykrec numer kierunkowy i:

Telefon: **+44 191 225 4811**

Fax: **+44 191 225 7800**

Podatek dochodowy

Kazdy dochód otrzymany z pracy zarobkowej w Wielkiej Brytanii oznaczałby, że powinienes płacić podatek zarówno w Wielkiej Brytanii jak i w swoim kraju. To jednakże zależy od pewnych warunków, takich jak: okres zatrudnienia za granicą, okoliczności zatrudnienia. Aby tego uniknąć wszystkie kraje członkowskie Unii Europejskiej podpisały porozumienie o unikaniu **podwójnego opodatkowania**, co oznacza, że nie musisz płacić podatku podwójnie za ten sam dochód.

Podatek dochodowy zależy od: wynagrodzenia, dodatków, innych dochodów w Wielkiej Brytanii (np. przychód, renta, odsetki, dywidendy, emerytury), użytkowanie samochodu, ubezpieczenie medyczne lub na życie płacone przez pracodawcę. Podatek podzielony jest na trzy grupy: 10%, 22% oraz 40%. Obejmuje następujące wysokości wynagrodzenia:

Podatek 2004-05 (funty)

Próg 10%	0 – 2,020
Próg 22%	2,021 – 31,400
Próg 40%	ponad 31,400

Podatek VAT

Jest to podatek od wydatków w wysokości 17,5%. VAT nie jest nałożony na niektóre dobra takie jak czynsz lub ubiór dziecięcy.

Podatek miejski

Jest to lokalny podatek od usług publicznych w twoim regionie. Jest wyliczany od wartości posiadłości. Podatek ten pobierają władze lokalne. Skontaktuj się z władzami lokalnymi po więcej informacji. Typowe gospodarstwo będzie płacić od 80 do 120 funtów podatku miejskiego miesięcznie.

National Insurance Contributions (ubezpieczenie)

Składki na ubezpieczenie potrącane są ze średniej wysokości zarobków pracowników, pod warunkiem że:

- Ukończyli 16 lat
- Nie przekroczyli wieku emerytalnego
- Ich zarobki są wyższe niż najniższe wynagrodzenie krajowe

Najniższe wynagrodzenie krajowe wynosi 79 funtów na tydzień w roku 2004-2005

Każdy pracownik płacący składki na ubezpieczenie, dostaje numer identyfikacyjny (National Insurance number). Ubezpieczenie jest potrącane bezpośrednio z twojej pensji i wynosi 11%. Wartość do zapłacenia jest wyliczana z pensji brutto, to znaczy przed potrąceniem podatków.

Więcej informacji na temat podatków i ubezpieczenia znajdziesz na stronie: <http://www.inlandrevenue.gov.uk/rayes/index.htm>

Zalacznik A: Informacje ogólne

WIELKA BRYTANIA I IRLANDIA PÓLNOCNA

Wielka Brytania jest pełnoprawnym członkiem Unii Europejskiej. Składa się z Anglii, Walii, Szkocji i Irlandii Północnej. Posiada ok. 60 milionów mieszkańców. Stolica kraju jest Londyn.

Jezyk

Oficjalnym językiem jest angielski. Znajomość języka odgrywa istotną rolę w poszukiwaniu pracy, dlatego też warto wziąć pod uwagę kursy językowe przed wyjazdem do pracy w Wielkiej Brytanii. Walijski jest używany w niektórych częściach Walii, a przy niektórych pracach wymagana jest znajomość obu tych języków.

Waluta

Jednostka walutowa jest funt szterling. (£).

Banknoty: £50, £20, £10, £5, (£1 wydawany przez Szkocję).

Monety: £2, £1, 50p, 20p, 10p, 5p, 2p, 1p.

Przeciętny kurs wymiany w styczniu 2004: £1 = 7.13PLN.

Czas

Czas miejscowy to czas obowiązujący w Polsce minus 1 godzina (UTC + 01).

Miedzynarodowe numery kierunkowe

Z Wielkiej Brytanii do Polski   **0048** +numer telefonu

Z Polski do Wielkiej Brytanii   **00 44+** numer telefonu

Pogotowie ratunkowe, straż pożarna, policja

Telefon pogotowia ratunkowego, straży pożarnej i policji to 999. Połączenie bezpłatne.

Zagadnienia prawne

Bedac w Wielkiej Brytanii podlega sie prawu brytyjskiemu. W przypadku kłopotów prawnych należy się skontaktować z Ambasadą Polska lub konsulem Polski w Wielkiej Brytanii. Instytucje te sluzą informacją, gdzie należy się zgłosic po pomoc prawna.

Przydatne adresy

Centrum Euroguidance w twoim kraju pomoże ci znaleźć informacje na temat wyjazdu do Wielkiej Brytanii. Możesz znaleźć adresy na stronie: www.euroguidance.org.uk

Polish Embassy (Ambasada Polska)

Embassy of the republic of Poland
47 Portland Place
London W1B 1JH

UK
Tel: 0870 774 2700
Fax: 020 7291 3575
e-mail: polishembassy@polishembassy.org.uk

Consulate (konsulat)

Consulate General of the Republic of Poland
73 New Cavendish Street
London W1 6LS
Tel: 0870 774 2800
e-mail: konsulat@polishconsulate.co.uk

British Embassy (Ambasada Brytyjska)

Sections: Consular, Visa, Commercial
Warsaw Corporate Centre
ul. Emilii Plater 28
00-688 Warsaw
phone: (48 22) 311 00 00
fax (48 22) 311 02 50
e-mail:
consular@britishembassy.pl
visa@britishembassy.pl
commercial@britishembassy.pl

Federation of Poles in Great Britain (Federacja Polaków w Wielkiej Brytanii)

240 King Street
Hammersmith, London
W6 0RF
Tel: 020 8741 1606
www.zpwb.org.uk

ZALACZNIK B: Co należy sprawdzić przed podjęciem pracy

Zanim podejmiesz pracę upewnij się, że:

- masz kompletny paszport
- masz kopie kontraktu lub zasady i warunki zatrudnienia i je rozumiesz
- znasz sposób i czas wypłaty wynagrodzenia
- wiesz jakie ustalenia dotyczące podróży muszą zostać podjęte i czy za podróż będziesz płacić ty czy pracodawca
- masz zarezerwowane mieszkanie niedaleko miejsca pracy
- masz odpowiedni formularz „E” na służbę zdrowia lub wzięles dowód wykupienia osobistego ubezpieczenia medycznego
- **masz wystarczająco dużo pieniędzy, które muszą wystarczyć do pierwszej wypłaty lub na powrót do domu, jeśli to będzie konieczne.**

Poza tym dobrze jest:

- znaleźć w Polsce kogoś, kto poświadczy twoje referencje potencjalnemu pracodawcy w Wielkiej Brytanii

- wykupic ubezpieczenie na czas podróży, które pokryje utratę bagażu, wypadki oraz odpowiedzialność cywilną
- isc do urzędu pracy i dowiedzieć się jakie zasady obowiązują w Wielkiej Brytanii w momencie poszukiwania tam pracy
- nauczyć się angielskiego, żeby podnieść kwalifikacje, które już masz.

Ta broszura przeznaczona jest dla Polaków i innych obywateli państw członkowskich, którzy chcą pracować w Wielkiej Brytanii.

Jeśli jesteś spoza krajów członkowskich Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego będziesz prawdopodobnie potrzebować pozwolenia na pracę. Warunki przebywania na terenie Wielkiej Brytanii też się mogą różnić.

Więcej informacji na temat imigracji możesz uzyskać:

THE HOME OFFICE

Immigration and Nationality Directorate (IND)
Home Office
Block C Whitgift Centre
Wellesley Road
Croydon CR9 1AT
Tel: 00 44 (0) 870 606 7766
Recorded Information Line: 00 44 (0) 20 86497878
www.ind.homeoffice.gov.uk

Więcej informacji na temat pozwolenia na pracę w Wielkiej Brytanii możesz uzyskać:

Work Permits (UK)

Immigration and Nationality Directorate (IND)
Home Office
Moorfoot
Sheffield S1 4PQ
Tel: 00 44 (0) 114 259 4074
www.workingintheuk.gov.uk

ZALACZNIK C: Porównanie kwalifikacji zawodowych

Kwalifikacje akademickie

Możliwe jest otrzymanie porównania pomiędzy twoimi kwalifikacjami w Wielkiej Brytanii i tymi uznawanymi w Wielkiej Brytanii przez National Academic Recognition Information Centre – NARIC (centrum informacyjne uznawalności kwalifikacji akademickich). NARIC jest międzynarodową siecią i znajduje się w każdym państwie członkowskim Unii Europejskiej. W celu uzyskania informacji jakimi stopniowi w państwach członkowskich odpowiadają twoje kwalifikacje, skontaktuj się z biurem NARIC w kraju, do którego wyjeżdżasz. Więcej informacji znajdziesz na stronie: www.enic-naric.net

Brytyjski NARIC:

UK NARIC
ECCTIS Ltd
Oriel House
Oriel Road

Cheltenham
Gloucester
GL50 1XP
Tel: 01242 260010
Website: www.naric.org.uk
Email: naric@ecctis.co.uk

NARIC może pobierać opłaty.

Kwalifikacje zawodowe

Sieć National Reference Point – NRP (punkt referencyjny) jest siecią w całej Europie, która pomoże ci w uzyskaniu uznania twoich kwalifikacji. Brytyjski National Reference Point for Vocational Qualifications (kwalifikacje zawodowe) jest kierowany przez NARIC i działa jak agencja narodowa w europejskiej sieci państw członkowskich Europejskiego Obszaru Gospodarczego. Brytyjski Reference Point udziela informacji na temat uznawalności kwalifikacji w Wielkiej Brytanii. Więcej informacji znajdziesz w NARIC

UK National Reference Point for Vocational Qualifications
ECCTIS Ltd
Oriental House
Oriental Road
Cheltenham
Glos.
GL50 1XP
Tel: 01242 260225
Website: www.uknvp.org.uk/

Aby umożliwić obywatelom Unii Europejskiej pracę w kraju członkowskim UE bez konieczności przekwalifikowania został wprowadzony Ogólny System Wzajemnej Uznawalności Kwalifikacji Zawodowych. System ten jest zarządzany środkami dwóch Dyrektyw Europejskich, 89/48/EEC oraz 92/51/EEC. Dyrektywy obejmują wszystkie prace i zawody.

Aby podlegać pod Dyrektywę 89/48/EEC musisz ukończyć przynajmniej 3-letnią szkołę ponadpodstawową, uniwersytet lub szkołę wyższą. Musisz również przejść szkolenie zawodowe, umożliwiające wykonywanie zawodu.

Dyrektywa 92/51/EEC obejmuje zawody poniżej stopnia naukowego.

Koordynatorem jest:

Carol Rowlands
Department for Education & Skills
Room 3b
Moorfoot
Sheffield
S1 4PQ
Tel: 0114 259 4151
Fax: 0114 259 4475
Website: www.dfes.gov.uk/europeopen

Potwierdzenie doswiadczenia

Brytyjscy rzemieślnicy chcący wykonywać swoją pracę w innych państwach członkowskich mogą zwrócić się o potwierdzenie doświadczenia przez Brytyjski Schemat Potwierdzenia Doświadczenia. Obywatele brytyjscy, którzy chcą uzyskać potwierdzenie doświadczenia powinni skontaktować się z Departamentem Edukacji po formularz aplikacyjny.

CERTIFICATE OF EXPERIENCE OFFICE

Department for Education and Skills

QfW2

E3B

Moorfoot

Sheffield

S1 4PQ

Tel: 0114 259 4237

Email: zoe.hulbert@dfes.gsi.gov.uk

Oplata bezzwrotna wynosi 105 funtów.